

The Biblical Roots of Elul and the Ten Days of Penitence

Elul. Days of Fear or Love?

1. רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד

אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה,

לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר וצדיק יסוד עולם זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו, ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה...

Although the sounding of the shofar on the New Year is a decree of the Written Law, still it has a deep meaning, as if saying, "Awake, awake O sleeper, from your sleep; O slumberers, arouse yourselves from your slumbers; examine your deeds, return in repentance, and remember your Creator. Those of you who forget the truth in the follies of the times and go astray the whole year in vanity and emptiness which neither profit nor save, look to your souls; improve your ways and works. Abandon, every one of you, his evil course and the thought that is not good."

It is necessary, therefore, that each person should regard himself throughout the year as if he were half innocent and half guilty and should regard the whole of mankind as half innocent and half guilty. If then he commits one more sin, he presses down the scale of guilt against himself and the whole world and causes his destruction. If he fulfills one commandment, he turns the scale of merit in his favor and in favor of the whole world, and brings salvation and deliverance to all his fellow creatures and to himself...

Because of these considerations, all Jews are accustomed to increase their charities and other good deeds from the New Year to the Day of Atonement and engage in meritorious actions during this period to a greater degree than during the rest of the year.

2. טור סימן תקפא

תניא בפרקי רבי אליעזר, בר"ח אלול אמר הקב"ה למשה "עלה אלי ההרה" שאז עלה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במחנה משה עלה להר שלא יטעו עוד אחר עבודת גילולים והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר) תהלים מז, ו" (עלה אלהים בתרועה וגו'" לכן התקינו חז"ל שיהו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החדש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר) עמוס ג, ו" (אם יתקע שופר בעיר וגו'", וכדי לערבב השטן וכן נהגין באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפלה.

Tur (Rabbi Jacob son of the Rosh, Baal HaTurim)

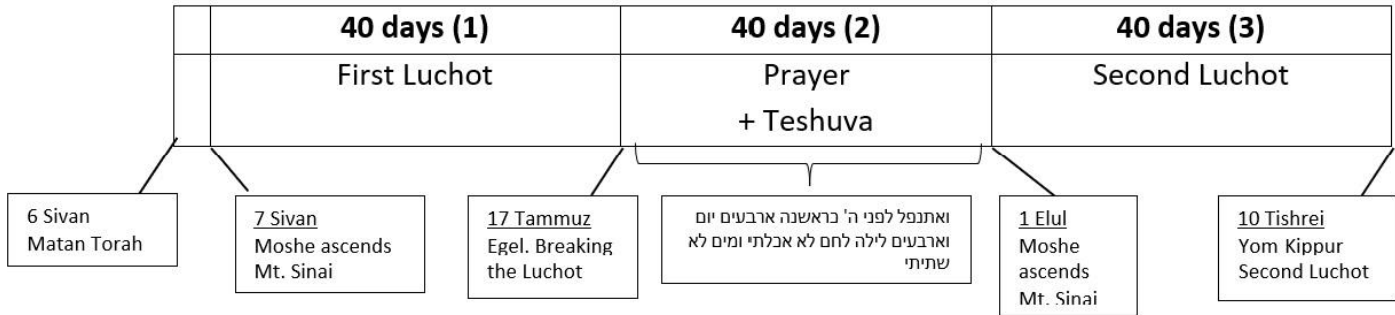
It is taught in Pirkei D'R' Eliezer that on Rosh Hodesh Elul, God instructed Moshe to ascend the mountain to receive the second tablets of stone. A Shofar was sounded in the camp, as Moses ascended the mountain so that they not err yet again after idolatry. God was raised with that Shofar blast, as it states (Psalms 47:6) "God ascended with the Terua." And this is the reason that the Rabbis instituted that the Shofar be sounded on Rosh Chodesh Elul each year – so as to warn Israel that they repent ... and to confuse Satan. In Ashkenaz the minhag is to sound the shofar every morning and evening after prayers.

3. The Egel Timeline (according to Rashi 33:11)

...בי"ז בתמוז נשתברו הלוחות) תענית כח, ב (ובי"ח שרף את העגל ודן את החוטאים ובי"ט עלה שנאמר) שמות לב, ג (ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם וגו' ועשה שם ארבעים יום ובקש רחמים שנאמר) דברים ט (ואתנפל לפני ה' וגו' ובראש חודש אלול נאמר לו ועלית בבקר אל הר סיני לקבל לוחות האחרונות ועשה שם מ' יום

שנאמר בהם (שם י) ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים וגו' מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון אמור מעתה אמצעיים היו בכעס בי' בתשרי נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם ואמר לו למשה סלחתי כדבריך ומסר לו לוחות האחרונות וירד והתחיל לצוותו על מלאכת המשכן ועשאוהו עד אחד בניסן ומשהוקם לא נדבר עמו עוד אלא מאהל מועד

...on the seventeenth of Tammuz the tablets were broken, and on the eighteenth he burned the calf and judged the sinners, and on the nineteenth he went up [Mount Sinai]. ...He spent forty days there and begged for mercy, as it is said: "And I cast myself down before the Lord, etc." (Deut. 9:18). On Rosh Chodesh Elul it was said to him, "And in the morning you shall ascend Mount Sinai" (Exod. 34:2) to receive the second tablets, and he spent forty days there, as it is said concerning them, "And I remained upon the mountain just as the first days" (Deut. 10:10). **Just as the first ones [days] were with good will [from the seventh of Sivan to the seventeenth of Tammuz], so were the last ones [days] with good will. [We may] deduce from this that the intermediate ones were with wrath.** On the tenth of Tishri the Holy One, blessed is He, was appeased to Israel joyfully and wholeheartedly...

4. God's Distance; Israel's Remorse

שמות פרק לג

(א) וידבר יקוק אל משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב ... כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה ערף אתה פן אכלך בדרכי:
(ד) וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו...

(ז) ומנשה יקח את האהל וינטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה ויקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש יקוק יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה:
(ח) והיה כצאת מנשה אל האהל יקומו כל העם ויבצבו איש פתח אהלו והביטו אחרי מנשה עד באו האהלה:
(ט) והיה כבא מנשה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם מנשה:
(י) ויראה כל העם את עמוד הענן עמד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהלו:
(יא) וידבר יקוק אל מנשה אל פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו וישב אל המחנה ומשרתו והושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל: ס

33 The Lord said to Moses, "Depart; go up from here, you and the people whom you have brought up out of the land of Egypt, to the land of which I swore to Abraham, Isaac, and Jacob ...but I will not go up among you, lest I consume you on the way, for you are a stiff-necked people."

4 When the people heard this disastrous word, they mourned...

7 Now Moses took the tent and pitched it outside the camp, a good distance from the camp, and he called it the tent of meeting. And everyone who sought the LORD would go out to the tent of meeting which was outside the camp. 8 And it came about, whenever Moses went out to the tent, that all the people would arise and stand, each at the entrance of his tent, and gaze after Moses until he entered the tent. 9 Whenever Moses entered the tent, the pillar of cloud would descend and stand at the entrance of the tent; and the LORD would speak with Moses. 10 When all the people saw the pillar of cloud standing at the entrance of the tent, all the people would arise and worship, each at the

entrance of his tent. ¹¹The LORD used to speak to Moses face to face, just as a man speaks to his friend.

5. God's Face

שמות פרק ג

ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני ... ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים:

שמות פרק כ

(טז) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות:
(יז) ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו:

דברים פרק ה

(ד) פנים בפנים דבר יקוק עמכם בהר מתוך האש:

שמות פרק לג

(יד) ויאמר פני ילכו והנחתי לך: (טו) ויאמר אליו אם אין פניך הלכים אל תעלנו מזה:
(טז) ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלוא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה:

תהלים פרק כז

(ח) לך אמר לבי בקשו פני את פניך יקוק אבקש:

6. "Two tablets of stone as the first"

שמות פרק לד

(א) ויאמר יקוק אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת: (ב) והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר: ...
(ה) ויירד יקוק בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יקוק:
(ו) ויעבר יקוק על פניו ויקרא יקוק אל רחום וחנון ארץ אפים ורב חסד ואמת: (ז) ניצר חסד לאלפים נשא עון ופסע וחסאָה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים: (ח) וימהר משה ויקד ארצה וישתחו: (ט) ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אֲדַנִּי יְלֹךְ נָא אֲדַנִּי בְקַרְבְּנוּ כִּי עִם קִשְׁה עֵרְף הוּא וְסִלַּחְתָּ לְעֹונֵנוּ וְלִחְטָאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ:

34 The LORD said to Moses, **"Hew for yourself two tablets of stone like the first, and I will write on the tablets the words that were on the first tablets, which you broke.** ² ... and come up in the morning to Mount Sinai, and present yourself there to me on the top of the mountain...

⁵The LORD descended in the cloud and stood with him there, and proclaimed the name of the LORD.

⁶The LORD passed before him and proclaimed: "The LORD, the LORD, a God merciful and gracious, slow to anger, and abounding in steadfast love and faithfulness,⁷ keeping steadfast love for thousands,^[a] forgiving iniquity and transgression and sin, but who will by no means clear the guilty, visiting the iniquity of the fathers on the children and the children's children, to the third and the fourth generation."

⁸And Moses quickly bowed and prostrated himself. ⁹And he said, **"If now I have found favor in your sight, O Lord, please let the Lord go in the midst of us, although it is a stiff-necked people, and pardon our iniquity and our sin, and take us for your inheritance."** ¹⁰ And he said, **"Behold, I am making a covenant...**

7. The first Tablets.

שמות לא יח) ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדת לוחת אבן **כתבים באצבע אלהים**:
שמות לב (טז) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת:

^{31:18} He gave Moses the two tablets of the testimony, tablets of stone, written by the finger of God...

^{32:16} The tablets were God's work, and the writing was God's writing engraved on the tablets.

8. "Haamek Davar", Shemot 34:17 . העמק דבר פרק לד

...יש להקדים מש"כ הראב"ע בשם גאון ז"ל דלוחות שניות מכובדים מן הראשונים.

... בלוחות הראשונות לא היה אלא עשרת הדברות ועכשיו שנצטערת אני נותן לך מדרש הלכות ואגדות כו' ... והכוונה בכ"ז דבלוחות הראשונות לא ניתן כח החידוש אלא מה שקיבל משה ... אבל בלוחות השניות ניתן כח לכל תלמיד ותיק לחדש הלכה ע"פ המדות והתלמוד ... ומזה הטעם עצמו צוה הקב"ה שיהיה הלווחות השניים בפיסול ידי משה לא משום שלא זכו למעשה אלהים אלא להורות דהלכה המתחדשת בכח לוחות הללו היא השתתפות עמל האדם בסיעתא דשמיא כמו עצם הלווחות שהיה מעשה משה וכתבת הקב"ה.

"And I shall write on the tablets the words": ... The first tablets were inscribed only with the Ten Commandments, but now that you have expressed remorse, I give you midrash, halachot and aggada...

The meaning behind all this is that the first set of tablets did not include the power to create new laws; only those that Moses received...

The second set of tablets, however, authorized every distinguished scholar to create laws ... **And for this reason, the Holy One ordered that the second set be engraved by Moses**, not because they were unworthy of Divine inscription, but to teach that new legislation authorized by these tablets are **with the partnership of human endeavor** with the help of Heaven, **just as the tablets themselves were the work of Moshe and the script of God the writing was also with Moshe's participation.**

9. Likkutei Torah – Rav Shneur Zalman of Liadi

לקוטי תורה פרשת ראה לב, א ואילך מאמר אני לדודי ודודי לי הראשון

והנה נודע שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים, ולהבין זה כי למה הם ימות החול ואינם יו"ט כמו שבתות ויום טוב שבהם התגלות אלהות בחי' הארת אלהותו ית' ובפרט בעת זמן י"ג מדות שהם הארת העליזות מאד והם מתגלים ביוה"כ"פ ובדאי יש הפרש גדול בין יוה"כ ובין אלול. אך הנה יובן ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו. ואח"כ בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כ"א ברשות ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה.

It is like a king who, before he enters the city, the people of the city go out to greet him in the field. There, everyone who so desires is permitted to meet him; he receives them all with a cheerful countenance and shows a smiling face to them all. And when he goes to the city, they follow him there. Later, however, after he enters his royal palace, none can enter into his presence except by appointment, and only special people and select individuals. So, too, by analogy, the month of Elul is when we meet G-d in the field... (Likkutei Torah, Re'ei 32b; see also Likkutei Sichot, vol II p. 632 ff.)

10. במדבר פרק כג

(ב) הַנָּה בָּרַךְ לְקַחְתִּי וּבָרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבָנָה: (כא) לֹא הִבִּיט אָן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עִמָּל בְּיִשְׂרָאֵל יְקֹק אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ:

He has not beheld misfortune in Jacob, nor has he seen trouble in Israel. The LORD their God is with them, and the shout of a king is among them.

רש"י במדבר פרק כג ה' אלהיו עמו - אפילו מכעיסין וממרים לפניו אינו זז מתוכן: ותרועת מלך בו - לשון חבה ורעות